

Spelen en ontmoeten in Nijmegen

Opinies Stadspanel

Oktober 2020

Bureau Onderzoek en Statistiek, gemeente Nijmegen

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvatting	3
Inleiding	5
Gedrag en voorkeuren buiten spelen	6
Populaire locaties	6
Alleen buiten spelen?	7
Leeftijd alleen naar speelplek	8
Voorwaarden buiten spelen	9
Draagvlak voor visie	11
Wijk-ontmoetingsplekken en natuurlijker kleinere speelplekken?	11
Anders inrichten kleine speelplekken?	14

Samenvatting

Achtergrond onderzoek

In de Nijmeegse Omgevingsvisie 2020-2040 staat dat we een stad willen met plekken waar ruimte is om te spelen en in beweging te komen. Het streven is om van een aantal speelplekken in de wijk centrale, groene sociale knooppunten voor jong en oud te maken. Onderzoek onder Nijmegenaren, waaronder (groot)ouders, is daarbij ondersteunend. Dit om te komen tot deze groene sociale knooppunten, en de goede keuzes te maken voor de inrichting van de huidige speelplekken. Doel is inventarisatie van gedrag en voorkeuren voor voorzieningen voor spelen en ontmoeten, en ophalen van reacties en voorwaarden voor de beoogde sociale knooppunten.

In totaal 1.353 leden van het Nijmeegs stadspanel, waaronder 513 personen met (klein)kinderen, gingen in op gedrag, voorkeuren en voorwaarden rond buiten spelen van kinderen. Natuurlijk willen we ook graag van de kinderen zelf weten hoe en waar zij buitenspelen. Dat doen we door samen op pad te gaan met kinderen en hun ouders in hun wijk. We starten in 2 pilotgebieden: Hegdambroek (Lindenholt) en Brakkenstein.

Gedrag en voorwaarden rond buiten spelen, bewegen en ontmoeten

In Nijmegen spelen kinderen veel in privétuinen en bij formele speelplekjes. Schoolpleinen en sportplekken zien we vaker genoemd bij de oudere kinderen. (Groot)ouders verbinden diverse voorwaarden aan het buiten spelen: vooral toezicht van volwassene(n); dicht bij huis; weten waar het kind is, alleen met een vriendje of vriendinnetje. Ongeveer 1 van de 5 kinderen mag niet alleen buiten spelen. Kinderen mogen zelfstandig naar een ingerichte speelplek in de buurt zo tussen 5-7 jaar of 8-10 jaar. Belangrijke aspecten zijn daarbij persoonlijke - en verkeersveiligheid en de mogelijkheid om toezicht te houden.

Welke zaken zijn belangrijk bij het buiten spelen van kinderen? Voor jonge kinderen (t/m 5 jaar): dicht bij huis kunnen spelen, in een veilige omgeving, bij speel- of sporttoestellen; liefst in het zicht van volwassenen; met de mogelijkheid tot natuurlijk spelen, spelen in het groen. Voor wat oudere kinderen (6-11 jaar): veilige omgeving, dicht bij huis; speelplek veilig kunnen bereiken; aanwezigheid van speel- of sporttoestellen; veel ruimte om te spelen. Voor een écht leuke speelplek blijkt een reisafstand van bijvoorbeeld 5 of 10 minuten acceptabel (te voet of per fiets).

Draagvlak voor visie/inrichting speelvoorzieningen

Wijk-ontmoetingsplekken en natuurlijker kleinere speelplekken

Een meerderheid (71%) vindt het een (zeer) goed idee om per wijk één of meer centraal gelegen, groene plekken in te richten, die behalve als speelplek ook bedoeld zijn voor oudere kinderen en volwassenen. Dit in combinatie met verminderen en natuurlijker inrichten van kleine speelplekjes dicht bij huis. Bijna 15% deelt deze visie niet. Over het algemene idee en principe wordt verschillend gedacht, maar de algehele teneur is positief. Veel panelleden zien centraal gelegen, groene speel- en ontmoetingsplekken als een verrijking van de stad. Vergroenen van kleinere speelplekken wordt breed gesteund. Maar niet het mogelijk verminderen van aantal en spreiding. Er is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor risico's van het ontstaan van hangplekken, overlast van jongeren, dealen. Er is veel behoefte aan vergroening van Nijmeegse buurten en wijken. Panelleden zien het als een positief (neven)effect als er stenigheid wordt opgeheven ten faveure van groene plekken.

Speelplek Van Heutzstraat in 2015 (bron: nijmegen-oost.nl)

Anders inrichten kleine speelplekken?

Een meerderheid (65%) vindt het een (zeer) goed idee om, in overleg met de buurt, kleinere speelplekjes meer natuurlijk in te richten, alleen bedoeld voor kleinere kinderen (0-5 jaar). Een aantal speelplekjes met speeltoestellen kan dan anders worden ingericht: met bijvoorbeeld een zandbak, wilgenhutje of speelgroen in plaats van wipkip of klimrek. Voor het spelen met speeltoestellen kan de doelgroep 0-5 jaar dan terecht op centraal gelegen speelplekken in de wijk. Van de panelleden deelt 12% deze visie niet. Vergroening en gebruik van natuurlijke materialen worden in algemene zin gesteund, tegelijkertijd worden er soms kanttekeningen geplaatst. Er is een soort richtingenstrijd zichtbaar als het gaat om inrichten voor de doelgroep 0-5 jaar. Een deel vindt het goed om jonge kinderen afgescheiden te laten spelen, omdat zij anders weggedrukt worden. Een ander deel vindt dat speelplekken toegankelijk moeten zijn voor alle kinderen. Herinrichting van bestaande speelplekjes wordt zinvol geacht, er is meer variatie nodig. Er wordt ook gepleit voor een combinatie van een natuurlijke inrichting en speeltoestellen. Dit sluit aan op behoeften van kinderen, glijbanen zijn populair, kinderen gaan graag de hoogte in.

Inleiding

Achtergronden onderzoek

In de Nijmeegse Omgevingsvisie 2020-2040 staat dat we een stad willen met plekken waar ruimte is om te spelen en in beweging te komen: “We streven ernaar om van een aantal speelplekken in de wijk centrale, groene ontmoetingsplekken voor jong en oud te maken. Zogeheten ‘groene sociale knooppunten’ waar gespeeld, gesport en gepraat kan worden.” Kleinere speelplekken in de wijk zullen dan, meer natuurlijk, ingericht worden voor de kinderen van 0 t/m 5 jaar.

Onderzoek onder Nijmegenaren, waaronder (groot)ouders, is daarbij ondersteunend. Dit om te komen tot deze groene sociale knooppunten, en de goede keuzes te maken voor de inrichting van de huidige speelplekken. Doel is inventarisatie van gedrag en voorkeuren voor voorzieningen voor spelen en ontmoeten, en ophalen van reacties en voorwaarden voor sociale knooppunten. Meetbaar gemaakte onderwerpen zijn:

- a) Gedrag buiten spelen, bewegen en ontmoeten.
- b) Voorwaarden vanuit (groot)ouders.
- c) Voorkeuren kinderen en (groot)ouders.
- d) Draagvlak voor visie en inrichting speelvoorzieningen.

Gedrag spelen, bewegen en ontmoeten	<i>Populaire locaties en voorzieningen</i>
Voorwaarden vanuit (groot)ouders	<i>Wat belangrijk bij buiten spelen? Alleen naar speelplek?</i>
Voorkeuren kinderen en (groot)ouders	<i>Belangrijke functies/-doelen van speelplekken? Max looptijd naar leuke speelplek?</i>
Draagvlak voor visie	<i>Houding t.o.v. centraliseren en reductie Gemengd gebruik kinderen, jong, oud Houding t.o.v. zelfbeheer bewoners</i>
Achtergrond respondenten	<i>Ouders/grootouders/overig Leeftijdsgroep (klein)kinderen Woonlocatie (wijk/stadsdeel)</i>

Nijmeegs Stadspanel

Het Nijmeegs Stadspanel bestaat uit ruim 4.000 betrokken Nijmegenaren die enkele keren per jaar meedoen aan een korte peiling over een actueel onderwerp. Dit is een doelmatige onderzoeksmethode waarbij een zeer divers publiek kan worden bevraagd, goed verspreid over onze stad.

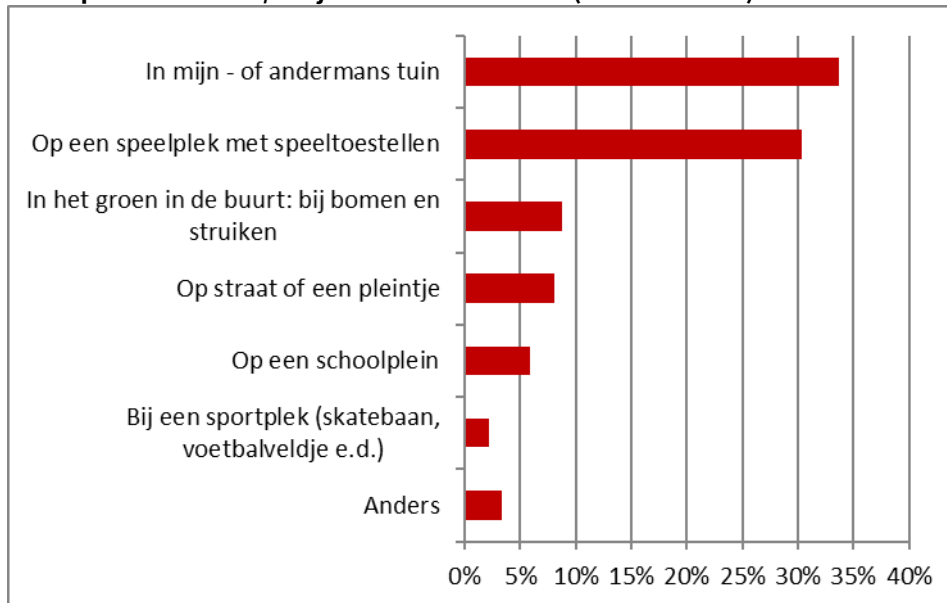
In totaal 1.353 panelleden namen deel aan het onderzoek, in augustus 2020. De 33% respons is vergelijkbaar met de afgelopen jaren. De panelleden beantwoordden allen vragen over draagvlak voor een visie op - en inrichting van speelvoorzieningen. Een deelgroep van 513 panelleden, met kinderen of kleinkinderen in de leeftijdsgroepen 0-5 jaar of 6-11 jaar, ging desgevraagd in op gedrag, voorkeuren en voorwaarden rond buiten spelen van kinderen.

Gedrag en voorkeuren buiten spelen

Populaire locaties

Op welke plaatsen spelen uw (klein) kinderen het meest buiten in Nijmegen? Panelleden met (klein)kinderen gaven 1 of 2 plekken aan, de resultaten bestaan daarom uit het percentage van de totaal gegeven antwoorden.

Waar spelen kinderen t/m 5 jaar het meest buiten? (% antwoorden)

Er zijn behoorlijke overeenkomsten tussen de leeftijdscategorieën t/m 5 jaar en 6 t/m 11 jaar: privétuinen en formele speelplekjes zijn het meest genoemd. Schoolpleinen en sportplekken zien we vaker genoemd bij de oudere kinderen.

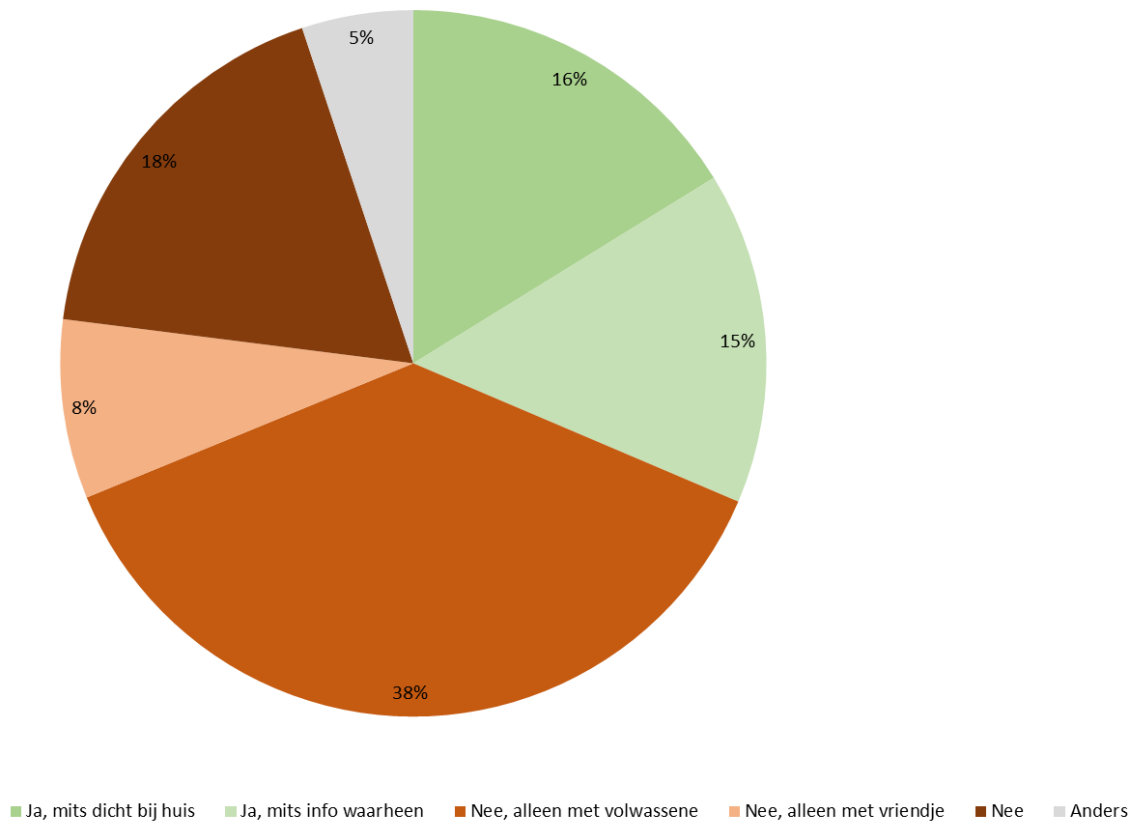
Waar spelen kinderen 6 t/m 11 jaar het meest buiten? (% antwoorden)

Alleen buiten spelen?

Mogen kinderen alleen buiten spelen? Onder welke voorwaarden? Bij welke leeftijd?

Mag uw jongste (klein)kind alleen buiten spelen? Wat houdt daarmee verband?

Ouders en grootouders verbinden diverse voorwaarden aan het buiten spelen van kinderen:

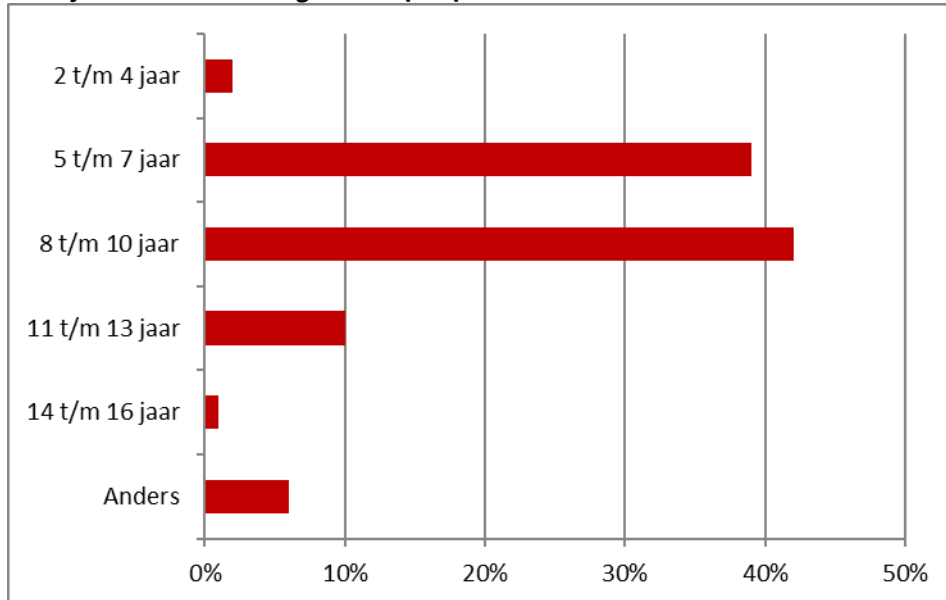
- Toezicht van volwassene(n);
- Alleen dicht bij huis;
- Weten waar het kind is;
- Alleen met een vriendje of vriendinnetje.

Ongeveer 1 van de 5 kinderen mag niet alleen buiten spelen. Onder 'anders' zijn enkele plekken vlakbij de woning genoemd ("steegje bij achtertuin"), of is aangegeven dat het een zeer jong kind betreft ('2 maanden oud').

Leeftijd alleen naar speelplek

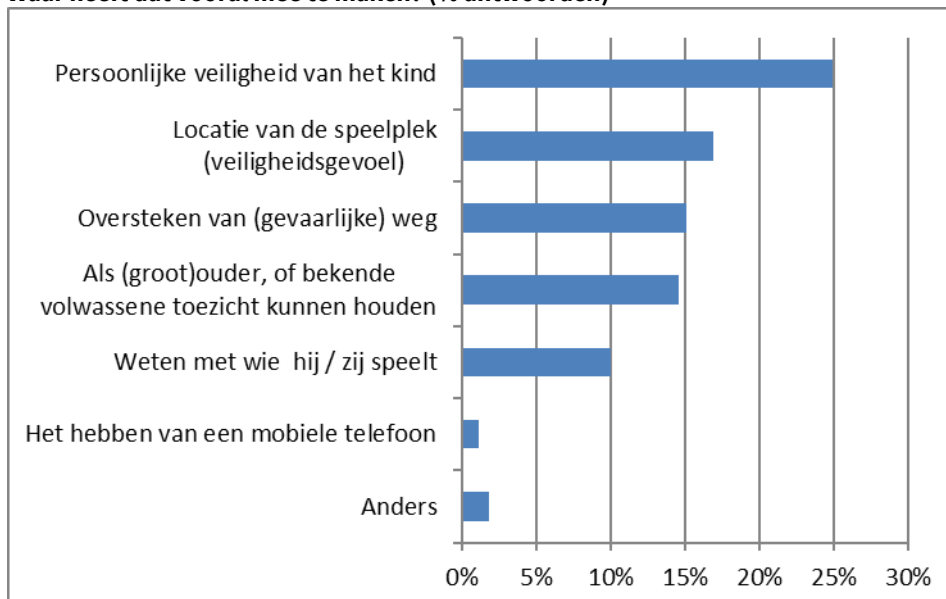
Vanaf welke leeftijd mogen (klein)kinderen alleen naar een ingerichte speelplek in de buurt? Waar heeft dat vooral mee te maken? Panelleden met (klein)kinderen gaven meerdere aspecten aan, de resultaten bestaan daarom ook hier uit het percentage van de totaal gegeven antwoorden.

Leeftijd alleen naar een ingerichte speelplek in de buurt

In grote lijnen zijn er twee veelgemaakte keuzes in de leeftijd waarin kinderen alleen naar een ingerichte speelplek in de buurt mogen: tussen 5-7 jaar en 8-10 jaar (grootste groep). Zo'n 10% laat het (klein)kind vanaf 10 jaar buiten spelen.

Waar heeft dat vooral mee te maken? (% antwoorden)

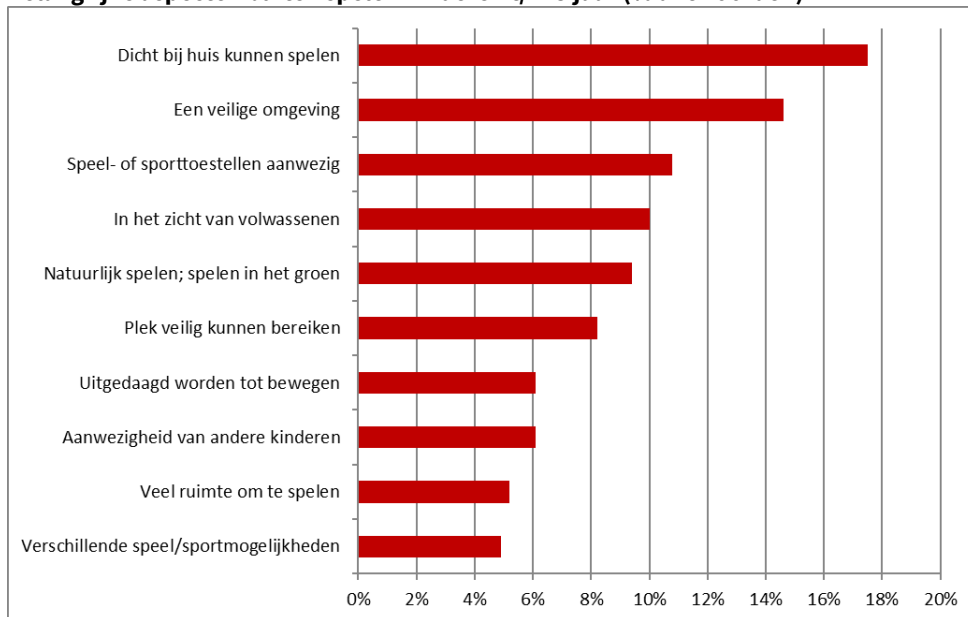
Belangrijke aspecten zijn daarbij persoonlijke veiligheid en verkeersveiligheid. En daarnaast de mogelijkheid om toezicht te houden.

Voorwaarden buiten spelen

Belangrijke aspecten

Welke zaken zijn belangrijk bij het buiten spelen van kinderen? Panelleden met (klein)kinderen gaven meerdere aspecten aan, de resultaten bestaan uit het percentage van de totaal gegeven antwoorden.

Belangrijke aspecten buiten spelen kinderen t/m 5 jaar (% antwoorden)

Belangrijk voor jonge kinderen (t/m 5 jaar):

- Dicht bij huis kunnen spelen, in een veilige omgeving, bij speel- of sporttoestellen;
- Liefst in het zicht van volwassenen;
- Ook de mogelijkheid tot natuurlijk spelen, spelen in het groen, is belangrijk.

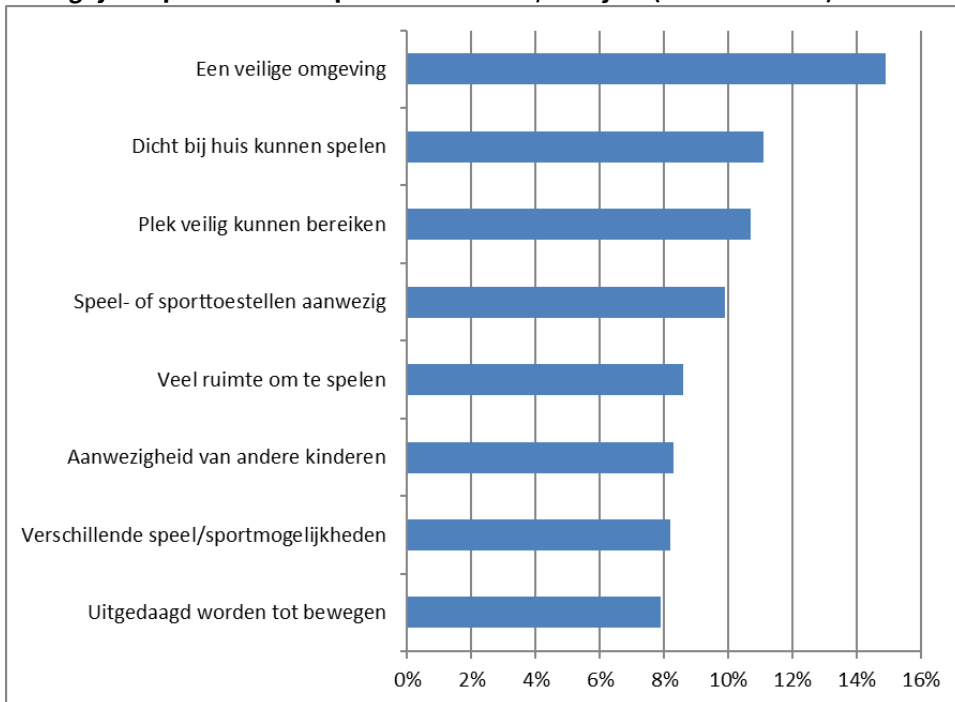
Voor wat oudere kinderen (6-11 jaar):

- Veilige omgeving, dicht bij huis;
- De speel- of ontmoetingsplek veilig kunnen bereiken;
- Aanwezigheid van speel- of sporttoestellen;
- Veel ruimte om te spelen.

Spelen dicht bij huis (bron: verkeersnet.nl)

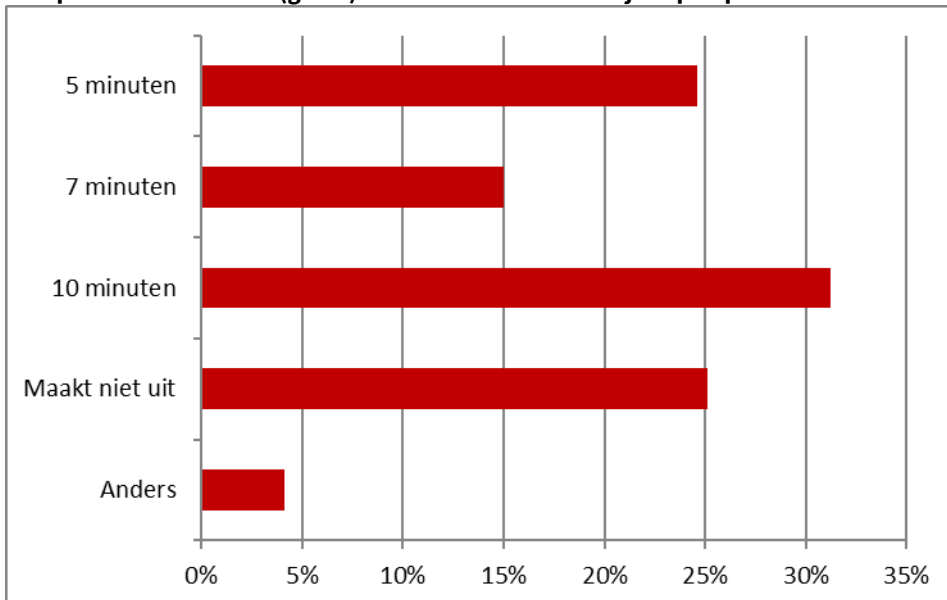
Belangrijke aspecten buiten spelen kinderen 6 t/m 11 jaar (% antwoorden)

Reisafstand

Hoeveel minuten willen (groot)ouders maximaal met hun (klein)kind lopen of fietsen naar een écht leuke speelplek, waar kinderen zich zeker een uur kunnen vermaken?

Acceptabele reisafstand (groot)ouders naar aantrekkelijke speelplek

Voor een écht leuke speelplek blijkt enige reisafstand van bijvoorbeeld 5 of 10 minuten acceptabel. Onder 'anders' (4%) zijn vooral reistijden van 15 minuten of meer genoemd.

Draagvlak voor visie

Wijk-ontmoetingsplekken en natuurlijker kleinere speelplekken?

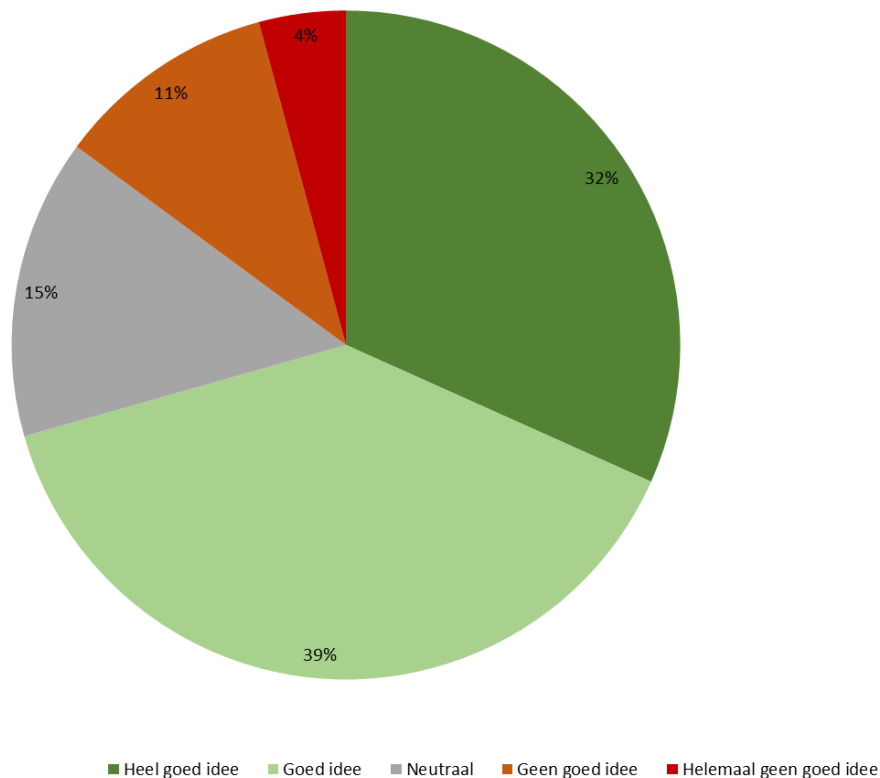
In de Nijmeegse Omgevingsvisie is het volgende opgenomen over zogenaamde groene ontmoetingsplekken: “We streven ernaar om van een aantal speelplekken in de wijk centrale, groene ontmoetingsplekken voor jong en oud te maken. Zogeheten ‘groene sociale knooppunten’ waar gespeeld, gesport en gepraat kan worden.” Kleinere speelplekken in de wijk zullen dan, meer natuurlijk, ingericht worden voor de kinderen van 0 t/m 5 jaar.

Oordeel visie

Zoals gezegd oriënteert de gemeente Nijmegen zich op een andere inrichting van voorzieningen in de openbare ruimte voor spelen en ontmoeten.

Wat vindt het stadspanel van het idee om per wijk één of meer centraal gelegen, groene plekken in te richten, die behalve als speelplek ook bedoeld zijn voor oudere kinderen en volwassenen om te ontmoeten en te bewegen? Dit in combinatie met natuurlijker inrichten en in een aantal gevallen verminderen van kleine speelplekjes dicht bij huis?

Oordeel idee groene wijk-ontmoetingsplekken en natuurlijker kleinere speelplekken

Een meerderheid van het Nijmeegs stadspanel (71%) vindt het een (zeer) goed idee om per wijk één of meer centraal gelegen, groene plekken in te richten, die behalve als speelplek ook bedoeld zijn voor oudere kinderen en volwassenen om te ontmoeten en te bewegen. Dit in combinatie met verminderen en natuurlijker inrichten van kleine speelplekjes dicht bij huis. Bijna 15% deelt deze visie niet. De groep ouders of grootouders wijkt in haar standpunt niet duidelijk af, kent een vergelijkbare verdeling in antwoorden.

Desgevraagd geven 607 panelleden een nader toelichting op hun standpunt over centraal gelegen, groene speel- en ontmoetingsplekken, het natuurlijker inrichten en mogelijk verminderen van kleine speelplekjes.

De grote lijnen hieruit zijn als volgt:

- Over het algemene idee en principe wordt verschillend gedacht, maar de algehele teneur is positief. Veel panelleden zien centraal gelegen, groene speel- en ontmoetingsplekken als een verrijking van de stad.
- Vergroenen van kleinere speelplekken wordt breed gesteund. Maar niet het mogelijk verminderen van aantal en spreiding.
- Er is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor risico's van het ontstaan van hangplekken, overlast van jongeren, dealen. Veel panelleden ervaren de huidige praktijk van speelvoorzieningen als een negatief voorbeeld.
- Er is veel behoefte aan vergroening van Nijmeegse buurten en wijken. Panelleden zien dit als een positief (neven)effect als er stenigheid wordt opgeheven ten faveure van groene plekken.
- Het is belangrijk speelvoorzieningen schoon en heel te houden. In de huidige praktijk zijn er (volgens veel panelleden) veel negatieve voorbeelden op dit vlak.
- Het is belangrijk op de locatie zelf de inrichting van centrale speelplekken te segmenteren; elke doelgroep (bijvoorbeeld kleine kinderen) z'n eigen deelgebied. Er moet veiligheid en geborgenheid worden geboden.
- Bij centrale voorzieningen kan (een bepaalde mate van) toezicht en begeleiding bij spelende kinderen prettig zijn.
- Er zijn diverse inrichtingsideeën voor volwassenen en ouderen genoemd, vooral jeu de boules-mogelijkheden, fitnessapparaten, picknicktafels en schaduwplekken.
- In een aantal wijken zijn er al centrale, groene mogelijkheden aanwezig (bijvoorbeeld Hatert).

Voordelen die worden gezien zijn:

- Ontmoetingsplekken bevorderen de saamhorigheid, gezelligheid en sociale contacten in de buurt, verminderen eenzaamheid.
- Een centrale voorziening per wijk geeft meer mogelijkheden voor spelen en ontmoeten.
- Spelen en verblijven in een groene omgeving heft vele individuele en maatschappelijke voordelen. Toevoegen van groen in Nijmeegse woongebieden spreekt veel panelleden aan.
- Het weghalen van formele speelplekjes vermindert daar de huidige overlast als hangplek.

Nadelen of bezwaren die zijn geuit:

- Vrees voor extra overlast door hangjongeren, aanzuigende werking. Grote kans op hangplekken bij centrale speel- en ontmoetingsvoorzieningen.
- Verminderen van kleinschalige voorzieningen op straat- en buurniveau is door (een duidelijk deel van) het panel niet gewenst. Ouders met kleine kinderen kunnen een drempel voelen om naar een centrale, groene plek te gaan.
- Menging van doelgroepen, vooral de combinatie van jonge- en oudere kinderen, leidt tot verdringing van jonge kinderen (en hun ouders).
- Vervuiling, vernieling en hondenpoep worden gevreesd. In de huidige situatie spelen deze reeds een negatieve rol op en rond speelvoorzieningen.

In een 'Bijlagenrapport' zijn alle toelichtingen integraal opgenomen. Deze is op te vragen via onderzoek.statistiek@nijmegen.nl

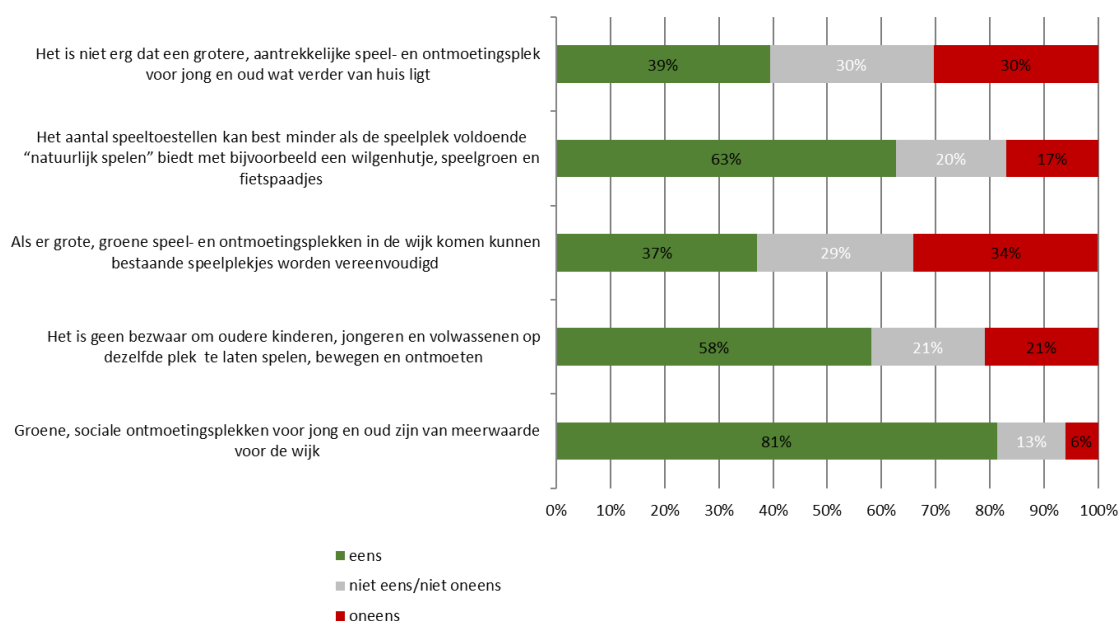
Oordeel uitgangspunten

Voor bepaalde uitgangspunten is relatief veel draagvlak binnen het panel:

- Groene, sociale ontmoetingsplekken voor jong en oud zijn van meerwaarde voor de wijk (81% eens, 6% oneens).
- Het aantal speeltoestellen kan best minder als de speelplek voldoende "natuurlijk spelen" biedt met bijvoorbeeld een wilgenhutje, speelgroen en fietspaadjes (63% eens, 17% oneens).
- Het is geen bezwaar om oudere kinderen, jongeren en volwassenen op dezelfde plek te laten spelen, bewegen en ontmoeten (58% eens, 21% oneens).

Uitgangspunten waar relatief wat minder draagvlak voor is binnen het panel:

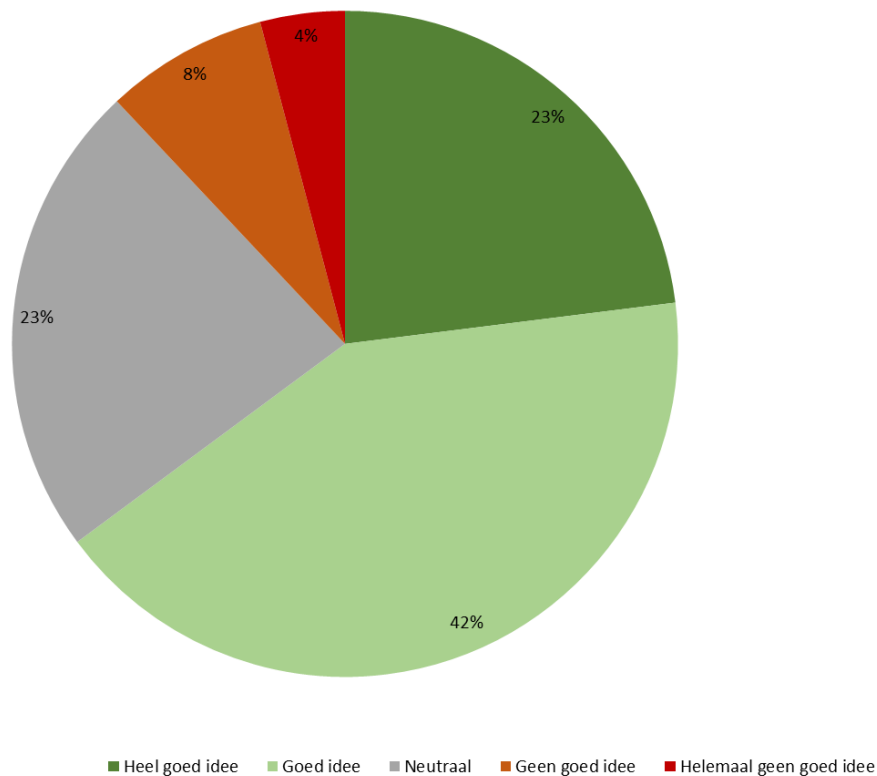
- Het is niet erg dat een grotere, aantrekkelijke speel- en ontmoetingsplek voor jong en oud wat verder van huis ligt (39% eens, 30% oneens).
- Als er grote, groene speel- en ontmoetingsplekken in de wijk komen kunnen bestaande speelplekjes worden vereenvoudigd (37% eens, 34% oneens).

Anders inrichten kleine speelplekken?

Een meerderheid van het Nijmeegs stadspanel (65%) vindt het een (zeer) goed idee om, in overleg met de buurt, kleinere speelplekjes meer natuurlijk in te richten, alleen bedoeld voor kleinere kinderen (0-5 jaar). Een aantal speelplekjes met speeltoestellen kan dan anders worden ingericht: met bijvoorbeeld een zandbak, wilgenhutje of speelgroen in plaats van wipkip of klimrek. Voor het spelen met speeltoestellen kan de doelgroep 0-5 jaar dan terecht op centraal gelegen speelplekken in de wijk. Van de panelleden deelt 12% deze visie niet. De groep ouders of grootouders wijkt in haar standpunt niet duidelijk af, kent een vergelijkbare verdeling in antwoorden.

Oordeel idee inrichting kleinere speelplekjes

Desgevraagd geven 425 panelleden reacties op het idee kleinere speelplekjes meer natuurlijk in te richten voor kleinere kinderen (0-5 jaar) en speeltoestellen op centraal gelegen speelplekken in de wijk te plaatsen. De grote lijnen hieruit zijn:

- Vergroening en gebruik van natuurlijke materialen worden in algemene zin gesteund, tegelijkertijd worden er soms kanttekeningen geplaatst (zie de derde opsomming).
- Er is een soort richtingenstrijd zichtbaar als het gaat om inrichten voor de doelgroep 0-5 jaar. Een deel vindt het goed om jonge kinderen afgescheiden te laten spelen, omdat zij anders weggedrukt worden. Zij zien een verrijking. Een ander deel vindt dat speelplekken toegankelijk moeten zijn voor alle kinderen. Zij zien een verarming.
- Herinrichting van bestaande speelplekjes wordt zinvol geacht, er is meer variatie nodig.

- Er wordt ook gepleit voor een combinatie van een natuurlijke inrichting en speeltoestellen. Dit sluit aan op behoeften van kinderen, glijbanen zijn populair, kinderen gaan graag de hoogte in.
- Is een combinatie met de doelgroep 6-11 jaar niet mogelijk? Dit sluit aan bij de wens van ouders om verschillende leeftijden door elkaar te laten spelen, bijvoorbeeld uit een gezin. En het aanbod verschaalt minder.
- Schoon, heel en veilig zijn volgens de panelleden belangrijk, en tegelijkertijd grote uitdagingen. Een optie is het daarbij betrekken van ouders en kinderen: 'eigenaarschap'.
- Speeltoestellen moeten op loopafstand beschikbaar blijven.
- Het is gewenst schaduwplekken te creëren.

Voorbeeld wilgenhut (bron: handgemaakt.com)

Voordelen die worden gezien zijn:

- Veilig en verantwoord voor kleine kinderen, voegt iets toe aan het huidige aanbod.
- Alternatieve speelplek voor kleintjes maakt het voor hen spannender en leuker.
- Negatieve invloed van oudere kinderen kan verdwijnen.
- Minder geluidsoverlast in woonstraten als oudere kinderen naar een centrale plek gaan.

Nadelen of bezwaren die zijn geuit:

- Beperken tot doelgroep kleine kinderen vermindert de speelmogelijkheden dichtbij voor oudere kinderen en beperkt ontmoetingen van ouders met andere buurtbewoners.
- Is het gebruik van leeftijdsgerichte voorzieningen door jonge- en oudere kinderen in de praktijk wel te scheiden?
- Zandbakken zijn niet hygiënisch: toilet voor honden en katten, asbak voor hangjongeren.

- Natuurlijke inrichting is kwetsbaar, verlangt (veel) meer onderhoud, is vandalismegevoelig.
- Kinderen zitten relatief kort in deze 'jonge buiten speel-fase', de voorzieningen zijn al snel niet meer passend.

In een 'Bijlagenrapport' zijn alle toelichtingen integraal opgenomen. Deze is op te vragen via onderzoek.statistiek@nijmegen.nl